

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นประเทศที่เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงของชาติและเพื่อเพิ่มพูนคุณภาพของชีวิตให้แก่ประชาชน แต่การพัฒนาประเทศจะดำเนินไปด้วยปริมาณและคุณภาพเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของพลเมืองในประเทศเป็นสำคัญ จริยธรรมก็เป็นลักษณะของพลเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ดังที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจณปัจจนิก (2520 : 3) ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า จริยธรรมเป็นลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ ซึ่งเป็นแนวทางความประพฤติและปฏิบัติให้บรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่า และพึงประสงค์ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ของสมาชิกในสังคมนั้น คือเป็นลักษณะที่สังคมชมชอบ และผู้กระทำนั้นเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม ลักษณะทางสังคมของมนุษย์แบ่งออกเป็นหลายประเภทด้วยกัน เช่น ความรู้เชิงจริยธรรม เจตคติเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม และ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

เจตคติเชิงจริยธรรมก็เป็นลักษณะทางสังคมที่สำคัญลักษณะหนึ่ง ดังที่ เคย์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจณปัจจนิก. 2520 : 210 - 211 ; อ้างอิงมาจาก Kay. 1970 : 230) ได้ให้ความสำคัญแก่เจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ไว้พอสรุปได้ว่า การปลูกฝังเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์เป็นหลักที่สำคัญของการฝึกอบรมจริยธรรมด้านต่าง ๆ ให้แก่บุคคล เพราะเจตคติเชิงจริยธรรมมีลักษณะเฉพาะเหตุการณ์ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิง

จริยธรรมอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(2533 : 47) ได้กล่าวถึงการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลไว้สรุปได้ว่าการพัฒนา

จริยธรรมนั้นจะต้องเริ่มด้วยการพัฒนาเจตคติเชิงจริยธรรมก่อนว่าทำไปทำไม

ทำแล้วได้ผลเสียต่อใคร อะไรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการตัดสินใจว่าจะทำ

หรือไม่ทำ ชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งการจัดระบบการศึกษาก็ให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็น

อย่างมาก ดังที่ทราบกันแล้วว่า กระทรวงศึกษาธิการ (2532 : 55) ได้

ปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมไว้ในวาระสภาร่างการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมลักษณะ

นิสัย ซึ่งบรรจุไว้ในวิชาจริยศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญพอสรุปว่า ให้ผู้เรียนได้

เกิดการพัฒนาด้านเจตคติ พฤติกรรม บุคลิกภาพ และสามารถปรับตัวเข้ากับการ

เปลี่ยนแปลงได้ ในการนี้จะต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความ

ซื่อสัตย์ เสียสละ สามัคคี มีวินัย ประหยัดและกตัญญูตกเวที เป็นหลัก

ความซื่อสัตย์ก็เป็นจริยธรรมด้านหนึ่งที่สำคัญ ควรเสริมสร้างและปลูกฝังให้

เกิดขึ้นแก่บุคคล เพราะความซื่อสัตย์เป็นพื้นฐานทางบุคลิกภาพของบุคคลที่จะมีการ

พัฒนาประการหนึ่ง การพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของบุคคลส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับ

กับสังคมและสิ่งแวดล้อม ดังที่ ไรท์ (สมโชค พูลนวม. 2523 : 15 - 16 ;

อ้างอิงมาจาก Wright. 1975 : 24 - 30) ได้ให้ความเห็นไว้พอสรุปใจ

ความสำคัญได้ว่า สังคมมีส่วนป้อนมนุษย์ให้มีลักษณะต่าง ๆ กัน ตามแต่ว่ามนุษย์นั้นจะ

อยู่ในกลุ่มใดของสังคม นักทฤษฎีส่วนมากยอมรับว่า ความซื่อสัตย์จะถูกปลูกฝังตั้งแต่

ในวัยเด็ก แต่สังคมและสถานการณ์ในช่วงชีวิตของบุคคลก็จะมีอิทธิพลในการเปลี่ยน

แปลงความซื่อสัตย์ได้ ซึ่งสถาบันที่มีส่วนหล่อหลอมความซื่อสัตย์ของบุคคลจะประกอบ

ด้วยครอบครัว อันได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจ และระดับการศึกษาของบิดามารดา

นอกจากนี้โรงเรียนก็มีส่วนที่สำคัญในการปลูกฝัง ส่งเสริมและพัฒนาความซื่อสัตย์ได้

เช่นกัน ส่วนอิทธิพลจากการเรียนรู้ทางสังคม บุคคลจะเกิดการเรียนรู้จากสังคม

โดยการรับลักษณะกฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นลักษณะของตน ความซื่อสัตย์ก็เช่นกัน บุคคลจะเลียนแบบจากบิดามารดา ครูอาจารย์ หรือจากเพื่อน ทำให้เกิดเป็น พฤติกรรมที่ซ้ำ ๆ กันจนกลายเป็นนิสัยประจำตัวของบุคคล และทำให้เกิดเป็น บุคลิกภาพของบุคคลนั้นในที่สุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การปลูกฝัง การเสริมสร้างและพัฒนา จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์นั้นควรจะเริ่มด้วยการพัฒนาเจตคติเชิงจริยธรรมโดยการ ฝึกให้ทำและสร้างความรู้สึที่ดีต่อการกระทำให้การกระทำนั้น ๆ ตอบสนองในทาง ที่ดี ให้บุคคลชื่นชมต่อการกระทำนั้นจากเพื่อน จากครูอาจารย์ และจากสังคม หรือ อาจกล่าวได้ว่า เมื่อบุคคลเกิดเจตคติที่ดีต่อจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของสังคมใด หรือบุคคลใด ก็จะได้เลียนแบบและรับลักษณะกฎเกณฑ์นั้นเป็นลักษณะของตน

แปลก สนธิรักษ์ และ วิทย์ วิศทเวทย์ (2532 : 33) ได้เสนอแนะ เกี่ยวกับการปลูกฝัง เสริมสร้างและพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ไว้พอสรุปได้ว่า ถ้าเริ่มในสมัยที่ยังเป็นเด็กย่อมง่ายและมีความสำเร็จมากกว่าเมื่อโตแล้ว คนเรา เป็นผู้ใหญ่น้ำที่การงานมีมาก และมีครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ สิ่งยั่วใจที่ทำให้เกิด การทุจริตก็มีมากขึ้น ถ้าหากได้ฝึกฝนคุณลักษณะด้านนี้จนเป็นนิสัยแล้ว โอกาสที่จะกล้า ตัวก็ยาก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของ โคลเบอร์ก (ดาวเดือน พันธุมนาวัน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก. 2520 : 41 - 42 ; อ้างอิงมาจาก Kohlberg. 1964 : 406) ที่กล่าวไว้สรุปได้ว่า เด็กในวัย 10-13 ปี เป็นวัย ที่เด็กทำตามสังคม ประเพณี กฎหมาย และศาสนา โดยจะควบคุมความประพฤติจาก การติชมของสังคม การกระทำจะเป็นไปตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม เพื่อน จากการที่ผู้วิจัยในฐานะที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กในระดับประถมศึกษา และ ได้พบเห็นพฤติกรรมบางส่วนของนักเรียน ยังขาดจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ผู้วิจัยจึง เห็นว่าควรหาวิธีการปลูกฝัง เสริมสร้าง และพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ให้เกิ ดขึ้นกับเด็ก เพื่อประโยชน์แก่ตัวเด็กเองและส่งผลให้เกิดการพัฒนาต่อสังคมและ ประเทศชาติต่อไป

สำหรับวิธีการปลูกฝัง เสริมสร้าง และพัฒนาเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์นั้นสามารถทำได้หลายวิธี กิจกรรมกลุ่มก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถใช้พัฒนาได้ ดังที่ มัทธนา อังตระกูล (2524 : 4) ได้กล่าวไว้พอสรุปใจความสำคัญได้ว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าในการพัฒนาบุคคล เช่น ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านอารมณ์ สังคม เจตคติ ความสนใจ ความเจริญในด้านความรู้และทักษะอีกด้วย จากการศึกษาตำราและเอกสารต่าง ๆ ผู้วิจัยพบว่าได้มีการนำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการเรียนการสอน และปลูกฝัง พัฒนาบุคลิกภาพบางประการ ดังเช่น ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 52) ได้ใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลพบว่าหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่มแล้ว นักเรียนที่ได้รับการฝึกมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สรศักดิ์ โสขุ (2530 : 57) ได้ใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความสำนึกในหน้าที่พลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลพบว่า ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองดีของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ มานะ สอนสารี (2530 : 59) ได้ใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลพบว่าความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มใช้พัฒนาลักษณะต่าง ๆ ให้กับนักเรียนได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียน หากผลการวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จจะเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างหนึ่งของนักเรียน อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

* ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

5 ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์
2. เป็นแนวทางแก่ครู และครูแนะแนวในการที่จะนำกิจกรรมกลุ่มมาพัฒนาเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียน
3. เป็นแนวทางแก่ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการศึกษาต่อไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการวางแผน และกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนต่อไป

6 ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2534 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองงา ตำบลพันชาลี อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 48 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2534 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองงา ตำบลพันชาลี อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง

15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน ซึ่งหาได้โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ กิจกรรมกลุ่ม

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ เจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

4. ระยะเวลาในการทดลอง ใช้เวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ซึ่งจะเริ่มในวันที่ 6 มกราคม 2535 - 13 กุมภาพันธ์ 2535

๗ คำนิยามศัพท์เฉพาะ

✓ 1. กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ร่วมกัน ภายใต้บรรยากาศที่มีการยอมรับซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น โดยมีผู้นำกลุ่มเป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนให้ผู้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ จากการมีโอกาสดูวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งจะมีผลทำให้สมาชิกได้พัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ขึ้นมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

✓ 2. เจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ว่าพอใจหรือไม่พอใจ ชอบหรือไม่ชอบเพียงใด ทั้งนี้ยึดปทัสฐานทางสังคมเป็นหลัก เจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์มีคุณสมบัติที่จะทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้และวัดได้โดยใช้แบบสอบถามวัดเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งสร้างโดย

ประเสริฐศรี เอ็นครินท์ ผู้มีจริยธรรมตามปกติฐานของสังคมมากคือ ผู้ที่ได้คะแนนจากการสอบวัดเจตคติเชิงจริยธรรมสูง ผู้ที่มีจริยธรรมตามปกติฐานของสังคมน้อยคือ ผู้ที่ได้คะแนนจากการสอบวัดเจตคติเชิงจริยธรรมต่ำ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นความซื่อสัตย์ 5 ด้าน คือ

2.1 ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หมายถึง ความละเอียดและกระตือรือร้นต่อตนเอง ในอันที่จะกระทำความผิด ให้ได้ชื่อว่าไม่สุจริต แม้ว่าการกระทำนั้นจะไม่มีใครรู้เห็น สามารถที่จะบังคับยั้งตนเองได้ เมื่อมีสิ่งยวนใจที่ทำให้เกิดการทุจริต

2.2 ความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูงหมู่คณะ หมายถึง การไม่ทรยศ ไม่โก่งหรือเอาเปรียบเพื่อนฝูงและหมู่คณะ ต้องมีความรัก ความหวังดี ความสงสาร ความซื่อตรง และความปรารถนาดีต่อเพื่อนและหมู่คณะ

2.3 ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน หมายถึง ความซื่อตรง เทียงธรรม ไม่เอาเปรียบโดยแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตนเองในงานที่มีชอบ อันจะทำความเสียหายมาให้แก่งาน หรืออาชีพที่ตนทำอยู่

2.4 ความซื่อสัตย์ต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ จารีตประเพณี กฎหมาย วัฒนธรรม หมายถึง ความซื่อตรง เทียงธรรมต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ จารีตประเพณี กฎหมาย และวัฒนธรรม ซึ่งยึดถือและปฏิบัติกันมาว่าเป็นสิ่งที่ดีงามและถูกต้อง ประพฤติสิ่งที่ดีงามอย่างไก็ประพฤติจริงอย่างนั้นให้เป็นอริยชาติดีงามอยู่เสมอ

2.5 ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและชุมชน หมายถึง การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เอาเปรียบกลั่นแกล้ง หรือคดโกงผู้อื่นหรือส่วนรวมยึดหลักปฏิบัติของสังคมและชุมชนเป็นเกณฑ์ในการประพฤติทางกาย วาจา ใจ ไม่กระทำผิดกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ

3. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม หมายถึง แนวทางในการฝึกกิจกรรมกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกลุ่มที่มีผลต่อเจตคติเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 12 โปรแกรม แต่ละโปรแกรม

ประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย วิธีดำเนินการ และการประเมินผล โดยผู้ฝึกจะยึดเป็นหลัก
ในการฝึกแต่ละครั้ง

✓ ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยเป็นผู้นำกลุ่มทดลองตามโปรแกรมที่กำหนดไว้
2. นักเรียนในกลุ่มทดลองต้องเข้ากลุ่มอย่างน้อย 10 ครั้ง ในจำนวน
ทั้งหมด 12 ครั้ง
3. นักเรียนในกลุ่มทดลองต้องเข้ากลุ่มอย่างน้อย 12 คน ในจำนวน
ทั้งหมด 15 คน

